

Výskum vplyvu zimnej údržby ciest na lesy v chránených územiach

RNDr. Slavka Tóthová, PhD. a Ing. Danica Krupová, PhD.

Výskum vplyvu zimnej údržby ciest na lesné ekosystémy v chránených územiach začal v roku 2007, v blízkosti cesty I/67, ktorá prechádza územím dvoch národných parkov – TANAP a NP Slovenský raj. Zimná údržba ciest v chránených územiach v Slovenskej republike je výsledkom aktuálneho kompromisu medzi požiadavkami obyvateľov a návštevníkov, povinnosťou Slovenskej správy ciest a samospráv zabezpečiť zjazdnosť a bezpečnosť ciest a požiadavkou odbornej štátnej správy v oblasti ochrany prírody rešpektovať princípy ochrany územia pred cudzorodými vplyvmi na citlivé ekosystémy. Pri začiatkoch výskumu boli vzorky odoberané len v tesnej blízkosti ciest. Závažnosť prostredia bola hodnotená na základe porovnania výsledkov chemických analýz s limitnými hodnotami a doporučeniami pre jednotlivé druhy vzoriek (voda, pôda, asimilačné orgány), ako aj porovnaním plôch medzi sebou. Vďaka projektu „Výskum vplyvu zimnej údržby ciest na lesy v chránených územiach“ podporenému grantom APVV, bol výskum neskôr rozšírený na transekty, kde sú odoberané vzorky pôdy, snehu a asimilačných orgánov drevín vo vzdialenosti 0, 3, 5, 10, 30, 50 a 100 metrov od telesa cesty.

Pri odberoch, analýzach a hodnotení vzoriek snehu, pôd a asimilačných orgánov sú využité dlhoročné skúsenosti Národného lesníckeho centra – Lesníckeho výskumného ústavu z monitoringu zdravotného stavu lesov na Slovensku.

Rozprašovanie a transport chemických posypových solí určených na zimnú údržbu ciest do prírodného prostredia ovplyvňuje okolitú vegetáciu, pôdu, povrchové aj podzemné vody. Poškodenie vegetácie vzniká či už priamym pôsobením, keď je soľ transportovaná z cesty vzduchom a nastane depozícia soli priamo na rastline, alebo je soľ presúvaná cez pôdu a podzemnú vodu a dostáva sa do rastliny cez korene, ako súčasť výživy. Naša doterajšia práca, ako aj množstvo vedeckých štúdií ukazujú, že väčšina solí končí vo vzdialenosti do 10 metrov od cesty, v určitých špecifických prípadoch poškodenie vegetácie môže nastať aj viac ako 100 metrov od cesty, v závislosti od sklonu terénu, výšky hladiny podzemných vôd, veterného prostredia bez vegetačných bariér a pod.

Aplikovaný výskum má hlavný cieľ získať podrobnejšie poznatky o vplyve zimnej údržby ciest na lesy v chránených územiach a poskytnúť ich praxi. Projektový zámer podporujú viaceré zainteresované subjekty, Slovenská správa ciest, Štátna ochrana prírody, ale aj Lesy SR a Lesy mesta Brezno, ktoré majú problémy so zhoršeným zdravotným stavom lesov na horských priechodoch.

Vďaka excelentnej spolupráci výskumu s praxou vzniká databáza jedinečných poznatkov o zmenách prírodného prostredia v národných parkoch po zimnej údržbe ciest. Vedecké poznatky o dlhodobom vplyve zimnej údržby ciest na okolité lesné ekosystémy v chránených územiach SR slúžia v rozhodovacom procese zodpovedných orgánov ochrany prírody a správcov cestných komunikácií pri výbere optimálneho manažmentu, z hľadiska ochrany prírody ako aj bezpečnosti cestnej premávky.

Podakovanie

Táto práca je podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy k projektu č. APVV-0593-12 „Vplyv zimnej údržby ciest na lesy v chránených územiach“.

RNDr. Slavka Tóthová, PhD. a Ing. Danica Krupová, PhD.
Národné lesnícke centrum
Sokolská 2
960 52 Zvolen
Tel.: +42145/5202429

